

Kunnskapsdepartementet
Postboks 8119 Dep
0032 OSLO

Dato: 23. september 2019
Deres ref.: 19/2551
Vår ref.: 2019/6524 KIRSTIMO

Svar fra Universitetet i Oslo vedrørende høringen av NOU 2019:12 Lærekraftig utvikling

Vi viser til brev av 4. juni 2019 fra Kunnskapsdepartementet vedrørende «Høring NOU 2019:12 Lærekraftig utvikling. Livslang læring for omstilling og konkurransevne».

Livslang læring og etter og videreutdanning er viktig og gis betydelig oppmerksomhet ved UiO. UiO bidrar svært gjerne til å løse kompetanseproblemene i vårt samfunn. Slik sett er en utredning om læring hele livet både viktig og velkommen. For en faglig gjennomgang av utredningen viser vi til innspillet fra en arbeidsgruppe ledet av Sten Ludvigsen, professor og dekan ved det utdanningsvitenskapelige fakultet. I vedlegget gis det også kommentarer til noen av de konkrete forslagene i utredningen. I dette overordnede høringssvaret vil vi trekke fram enkelte sentrale universitetspolitiske utfordringer.

Universitets- og høyskolesektoren er bred og mangfoldig, og det er viktig at dette mangfoldet forstås når politikk utvikles. I utredningen legges det opp til mekanismer som ikke tar hensyn til mangfoldet og som vil svekke forskningsintensive og forskningssterke institusjoner. Vi mener det er uheldig og tror ikke det vil være en politisk villet utvikling.

Fremragende forskning fremheves i Langtidsplanen for forskning og høyere utdanning som et overordnet mål for sektoren, og en ytterligere konkurranseutsettelse av vår økonomi vil svekke mulighetene våre for å bygge verdensledende forskning. UiO rangeres svært høyt på internasjonale rangeringer, og vi lykkes meget godt på tøffe konkurransearenaer som ERC-arenaen. Dette krever en rimelig og forutsigbar økonomi. I dag er cirka 50 % av UiOs budsjett resultatavhengig, og vi er skeptiske til ytterlige markedsretting og byråkratisering. For at vi skal lykkes godt med å dekke samfunnets behov for et mer systematisk tilbud innen læring hele livet, bør det bygge på strukturer basert på gjenbruk av løsninger som allerede fungerer godt, både når det gjelder rammevilkår og studietilbud.

Det er helt sentralt at etter og videreutdanningstilbudet reflekterer hva vi er som universitet. All vår utdanning skal være forskningsbasert. Det vil også måtte gjelde vårt tilbud for livslang læring. UiO har gode forutsetninger for å bidra til livslang læring på flere viktige områder, og vi bidrar allerede med en rekke ulike tilbud til mange forskjellige grupper. Vi er et forskningsintensivt breddeuniversitet og startet i 2018 en fornyet satsing på utdanning. En styrking av koblingen mellom forskning og utdanning skal virke samlende

Rektor
Postadr.: Postboks 1072 Blindern, 0316 Oslo
Kontoradr.: Lucy Smiths hus,
Problemveien 7, 9. et., 0313 Oslo

Telefon: 22 85 63 03
Telefaks: 22 85 44 42
postmottak@admin.uio.no
www.uio.no
Org.nr.: 971 035 854

og kvalitetshevende, styrke profilen innad og utad, og samtidig være bred nok til å romme UiOs faglige mangfold. Utdanningskvalitet er en bærebjelke i satsingen og et sentralt prinsipp for all utdanningsutvikling ved UiO, dermed også for etter- og videreutdanning.

Kandidat- og arbeidsgiverundersøkelser viser at UiOs kandidater er omstillingsdyktige og attraktive på arbeidsmarkedet. Våre utdanninger sørger for en kognitiv grunnmur hos kandidatene som forbereder dem på læring hele livet. Dette viktige bidraget står helt sentralt i vår utdanningspolitikk. Det betyr også mye for innretningen på det etter og videreutdanningstilbudet vi skal tilby. Dette reflekteres i UiOs pågående strategiprosess, hvor livslang læring tematiseres i to beslektede løp: oppfølging av UiOs egne kandidater og etter- og videreutdanning for arbeidslivet.

Heterogeniteten i UiOs fagportefølje fører til at våre fagmiljøer opererer i ulike kontekster både når det gjelder muligheten for gjenbruk av ordinære studier til etter- og videreutdanningsformål og når det kommer til målgruppens betalingsvilje og betalingsevne, jf vedleggene. Det er således verken mulig eller ønskelig at UiO har en felles mal og praksis innen livslang læring. Stabile rammevilkår gjennom tilstrekkelig og langsiktig finansiering er en grunnleggende forutsetning for å kunne tilby forskningsbasert utdanning av høy kvalitet. UiO ønsker derfor en enkel og robust finansieringsmodell som gir rom for strategiske prioriteringer ved egen institusjon.

Med hilsen

Svein Stølen
rektor

Arne Benjaminsen
universitetsdirektør

Vedlegg

1. Arbeidsgruppas hørings svar
2. Oversikt over UiOs organisering av EVU
3. Etter-, videre- og spesialistutdanning innenfor profesjonsstudiene ved UiO.

Dette dokumentet er godkjent elektronisk ved UiO og er derfor ikke signert.

Saksbehandlere:

Kirsti Margrethe Mortensen, 22 85 78 34, k.m.mortensen@admin.uio.no, Per Kjell Heitmann, 22 85 63 93, p.k.heitmann@admin.uio.no og Jonny Roar Sundnes, 22 85 71 98, j.r.sundnes@admin.uio.no

Vedlegg 1 Innspill fra arbeidsgruppen v/Sten Ludvigsen til universitetsledelsen

Til: Dekanmøtet

Fra: Arbeidsgruppen oppnevnt av Dekanmøtet, bestående av dekan/professor Sten Ludvigsen (leder) (UV), professor/studiedekan Knut M. Mørken (MN), professor/instituttleder/ Eiri Elvestad (IMK, HF) og professor/studiedekan Erling Hjelmeng, Det juridiske fakultet.

Oppsummering av hovedelementene i arbeidsgruppas hørings svar:

- Det er grunnutdanninger som gir dypere forståelse i og på tvers av kunnskapsområder som skaper vilkårene for livslang læring.
- Forutsigbar økonomi er en forutsetning for å sikre tiltak av høy kvalitet og relevans, hvilket innebærer at dagens budsjettmodell ikke bør endres før man eventuelt har utredet hele modellen og mulige konsekvenser. Hvis man gradvis øker andelen av basisbevilgningen i form av konkurranseutsetting, kan oppmerksomheten forskyves til mer kortsiktige mål og det langsiktige samfunnsoppdrag kan svekkes.
- For UH institusjoner må det ligge til grunn at de tilbyr forskningsbaserte utdanninger, undervisning og skreddersydde tiltak der disse etterspørres av aktører og institusjoner. Å ha en modell som bygger på at det skal være et én-til-én forhold mellom UH og et meget differensiert marked er ikke en faglig holdbar posisjon. Dette er heller ikke ønskelig.
- Vi ønsker ikke en utvikling der en stadig økende kommersialisering av etter- og videreutdanningstilbudet fører til dårligere kvalitet i tilbudene og et løst forhold mellom utdanning, forskning og praksis.
- Vi opplever at det er svakheter i det faglige grunnlaget for mange forslag, og kunnskapsgrunnlaget blir dermed svakt og fragmentert når det gjelder flere sentrale forslag. Og utvalget trekker en rekke konklusjoner og slutninger om livslang lang basert på strukturanalyser. Dette er problematisk fordi konklusjoner og slutninger ikke er utredet på det nivå forslagene fremsettes.
- Kunnskapsgrunnlaget for digitalisering og flere forslag knyttet til dette er ikke tilstrekkelig utredet. At det sies overordnet at digitalisering er en sterk driver gir ikke en robust forståelse av hva som skal til for skape produktiv utvikling i ulike bransjer og institusjoner/organisasjoner.
- Vi mener at gratisprinsippet innen UH sektoren er svært viktig for utvikling av samfunnet. Ved å gi flest mulig tilgang til høyere utdanning kan vi som samfunn ta i bruk det kunnskapsreservoar som enkeltmennesker kan aktivere i sitt livsløp.
- Nåværende budsjettmodell bidrar alt til målkonflikter og bør ikke fragmenteres ytterligere. Uttelling for enkeltemne studenter og kandidatinsentivet er en mulig målkonflikt som det bør ryddes i. Dette slår spesielt uheldig ut for noen av våre profesjonsutdanning der emner blir brukt av mange yrkesutøvere for å oppdatere seg faglig uten at de tar eksamen (en enkel justering av budsjettmodellen kan ta høyde for dette)

- Vi mener at flere av forslagene vil innebære en uønsket byråkratisering av livslang læring. Vi ser ikke noe behov for nasjonale systemer når det gjelder realkompetansevurdering og opptak av studenter med annen forutdanning enn f.eks. VGS. Vi mener at dette må ivaretas på institusjonsnivå.
- Gjenbruke instrumenter for livslang læring som finnes. Det finnes en lang rekke myndigheter, organer og initiativ innen dette området. Vi mener at de mekanismer som alt finnes kan styrkes og videreutvikles. NFRs ordninger kan skaleres rast opp. Vi mener flere av forslagene vil innebære en uønsket byråkratisering av livslang læring.

Generelle kommentarer

UiO er et forskningsintensivt breddeuniversitet og vil ta et særskilt ansvar for å frembringe ny kunnskap og løsninger i møte med komplekse samfunnsutfordringer, herunder behovet for å stimulere til etablering av nytt næringsliv. UiOs målsetning er å legge forholdene bedre til rette for å utdanne kandidater for fremtidens behov, samt stimulere til nyskapende forskning og til utveksling av kunnskap med næringsliv, organisasjoner, offentlig sektor og allmennheten.

Etter vår vurdering er de fundamentale akademiske verdiene viktige og verdifulle også i møtet med nye utfordringer og et nytt samfunns- og arbeidsliv. Kunnskapsdepartementet selv formulerer det slik i stortingsmeldingen «Kultur for kvalitet» (st.meld. 16 (2016-2017)):

«Mer enn noensinne er det behov for en godt utdannet befolkning med evne til å resonnerer og analysere, identifisere relevante spørsmål og bruke vitenskapelige metoder og tenkemåter for å løse problemer og vurdere holdbarheten av informasjon og argumenter.» (side 11)

UiOs kandidater skal være i arbeidslivet i mange tiår, og de får åpenbart ikke all kompetansen de trenger gjennom grunnutdanningen sin. Det er heller ikke slik at UiO kan kvalifisere dem for en lang yrkeskarriere bare ved å lytte til arbeidslivets behov i dag. Universitetets styrke er koblingen av kortsiktige behov med en langsiktig beredskap hos kandidatene til å oppdatere og utvikle kompetansen sin gjennom hele livet. I dette arbeidet vil vi være aktive og fleksible samarbeidspartnere både med myndighetene og med aktørene i samfunns- og arbeidslivet.

UiOs pågående strategiprosess viser at fagmiljøene er særlig opptatt av å utnytte UiOs bredde og styrke gjennom utvikling av flere tverrfaglige studietilbud. Det er også et sterkt ønske om mer fleksibilitet i gjennomføringen av studietilbudet. Universitetet har en mangfoldig studentgruppe som stiller nye krav til både læringsformer og læringsmiljø, og satsingen på digitalt og fysisk læringsmiljø og campusutvikling er derfor sentral. Livslang læring er også et svært aktuelt tema, både som oppfølging av våre egne kandidater og som konkret etter- og videreutdanning for arbeidslivet.

UiO startet i 2018 en fornyet satsing på utdanning. En styrking av koblingen mellom forskning og utdanning skal virke samlende og kvalitetshevende, styrke profilen innad og utad, og samtidig være bred nok til å romme UiOs faglige mangfold. Den skal gjøre UiO i stand til å gi samfunnet kandidater som kan bidra til å løse vår tids store utfordringer. Utdanningskvalitet er en bærebjelke i satsingen og et sentralt prinsipp for all utdanningsutvikling ved UiO, også videreutdanning.

I arbeidet med både utdanningskvalitet, arbeidsrelevans og livslang læring konstaterer vi innebygde målkonflikter i departementets styringssystem og i samfunnets forventninger til oss som institusjon. Vi skal både ha tungt fokus på grunnutdanninger og sørge for gjennomstrømming i disse, samtidig som vi skal ha fokus på livslang læring og fleksible studietilbud for de varierte behovene arbeidstakere vil ha på ulike stadier i karrieren sin. Det er mange ønsker om insentiver knyttet til spesifikke aktiviteter i NOU 2019:12. Vi ønsker å beholde en finansieringsmodell som er overordnet og generell, slik at den gir rom for prioriteringer og ulike valg på institusjonene.

Vi deler ambisjonen at det må utvikles mekanismer og beredskap for å skape og håndtere endringer. Det er gjennom kombinasjonen av dypere forståelse av fag, disipliner og tverrfaglige kunnskapsområder og endringer i omgivelsene (marked, samfunn etc.) vi kan skape gode vilkår for kompetanseutvikling. Rapporten bidrar imidlertid bare i begrenset grad til en tilstrekkelig nyansert analyse av hvordan en slik utvikling bør organiseres. Analysene i rapporten bygger først og fremst på et økonomisk strukturperspektiv, og tar ikke godt nok høyde for kunnskapsgrunnlaget knyttet til hvor og hvordan livslang læring skal virke.

Arbeidslivets behov

Arbeidslivets behov behandles til dels som en entydig kategori, men vi mener at dette gir en uheldig og svak forståelse av forholdet mellom hva fremtiden krever av arbeidstakere og hva universitets- og høyskolesektoren leverer i dag. Sektoren arbeider kontinuerlig med å tilpasse seg dagens og fremtidens kompetanseutfordringer, og tanken om et én-til-én-forhold mellom konkrete utdanninger og arbeidslivets behov er ikke en gang ønskelig. Dette vil svekke både konkurransekraften og innovasjonsevnen vår.

Skal vi se inn i fremtiden, er det avgjørende at vi makter å utvikle nyanserte analyser av komplekse og sammensatte problemer. Å definere fremtidens behov i et arbeidsmarked kan kanskje gjøres på makronivå, men på mikronivå er dette umulig. I så fall måtte man ha latt bedrifter, organisasjoner og næringer få sette premissene på en annen måte enn hva som gjøres i rapporten. At utvalget har forsøkt å beskrive mulige scenarier løser ikke problemet med mangel på spesifisering. Kompetanser beskrives generelt og er mest rettet mot utdanning, og forankring i forskning om arbeidsliv i form av studier av organisasjoner og institusjoner er fraværende.

Rapporten bygger på antagelsen om at det i dag er et misforhold mellom tilbud og etterspørsel av kompetanse. Dette skal i hovedsak løses ved å etablere flere statlige virkemidler og insentivordninger. Utvalget slår imidlertid fast at det allerede finnes svært mange aktører i dette feltet, og de advarer mot at virkeligheten kan bli for kompleks. Det er derfor overraskende at utvalget selv foreslår enda flere virkemidler av denne typen. Vi frykter at kommersialisering av etter- og videreutdanningstilbudet kan føre til dårligere kvalitet i tilbudene og et løsere forhold mellom undervisning, forskning og praksis. Vi mener at man i stedet bør legge vekt på å gjenbruke eksisterende ordninger for å unngå ytterligere fragmentering og byråkratisering.

Digitalisering

Utvalget slår på et generelt nivå fast at digitaliseringen påvirker behovene for ny kompetanse, men uten å spesifisere dette nærmere. Dersom tiltak skal få den ønskede effekten i ulike sektorer og bransjer er imidlertid en spesifisering avgjørende. Selv om deler av digitaliseringen (automatisering, programmering som nøkkelkompetanse, nye kommunikasjonsmønstre etc.) kan anses som en stabil utvikling der endringer kommer, er det langt mer usikkert hvilke spesifikke innretninger som kommer, noe som vil påvirke endringene og behovene for ny kunnskap som skapes.

Digitaliseringen har de siste 30 årene ofte vært preget av en overdrevet retorikk som i begrenset grad har blitt realisert. Vi trenger grundige analyser på institusjons/organisasjonsnivå og individnivå som anerkjenner kompleksiteten i å forutse hvilke kompetanser som blir sentrale i ulike bransjer. Sosiale og kulturelle faktorer, for eksempel sosiale normer og verdimeslige forhold, spiller også en avgjørende rolle i digitaliseringen av arbeidsprosesser i organisasjoner og innen utdanningssystemet. Rapporten anvender ikke relevant forskning om realisering av kompetanseutvikling på institusjons/organisasjonsnivå eller individnivå. Dette kan være studier av bruk av IT i organisasjon, utvikling av ekspertise og profesjonsutvikling.

Faglig grunnlag for livslang læring

Det er problematisk at rapporten ikke har et godt faglig grep om læring og kunnskapsutvikling. Utvalget har ikke inkludert forskning eller andre beskrivelser av hvordan læring skjer i utdanning, arbeidsliv og organisasjoner. Når man også avgrenser seg forskningsmessig til typer av studier og undersøkelser som ikke kan skape forståelse for arbeider i organisasjon og for enkeltindivider om hvorfor et tiltak virker, blir kunnskapsgrunnlaget og grunnlaget for anbefalinger svakt.

Det grunnleggende premisset for livslang læring er en dypere faglig forståelse av fag og kunnskapsområder, og uten dette kan ikke livslang læring skje. Forslag om å tilby kompetanseutvikling som skal gi umiddelbar effekt er en altfor enkel løsning på kompetanseutfordringer i bedrifter eller offentlig sektor som det ikke finnes empirisk bevis for. Samtidig er denne ideen sterk i mange policydokumenter internasjonalt. Å utvikle ny kompetanse må forankres i hva man kan fra før, dagsaktuelle problemer og langsiktige utfordringer.

Utdanningsinstitusjonene fungerer ikke som en samlet enhet når det gjelder faglig orientering. Dette betyr at en rekke forhold påvirker fagmiljøenes muligheter for bidrag til livslang læring. Det er helt avgjørende når man skal organisere tiltak for livslang læring at man tar utgangspunkt i en differensiert forståelse av hvordan institusjoner virker og hva de kan bidra med.

De siste førti årene har læringsforskningen vist at studenter trenger å kontekstualisere ny kunnskap. Å kunne gjøre bruk av ny kunnskap krever aktiv bearbeiding av kunnskap man allerede har, samtidig som ny kunnskap bidrar til å reorganisere kognitive strukturer og faglig innhold. Bearbeiding og bruk av kunnskap er koblet til sosiale og institusjonelle prosesser der samspill er avgjørende for om et tiltak virker.

Finansiering av etter- og videreutdanning

Utvalget foreslår å redusere basisbevilgningene i universitets- og høyskolesektoren og skape nye konkurransearenaer. Vi mener dette forslaget ikke er tilstrekkelig utredet i NOU'en og stiller seg kritisk en slik markedsorientering av sektoren. Vi vil peke på at nærmere 1/3 av den direkte institusjonsbevilgningen er gjort avhengig av oppnådde resultater, og vi ser ingen gode grunner i denne NOU'en til å øke den resultatbaserte finansieringen ytterligere.

Betydelige deler av virksomheten ut over den bevilgningsfinansierte aktiviteten, dvs. bidrags- og oppdragsfinansiert aktivitet, er svært konkurransebasert og innebærer at halvparten av virksomheten ved et universitet som UiO er knyttet til konkurranse om resultater og forskningsprosjekter. Skal vi kunne ivareta et langsiktig samfunnsoppdrag innen studier, forskning, formidling og innovasjon er dette trolig et balansepunkt. Øker andelen av konkurranseutsetting, kan oppmerksomheten forskyves til mer kortsiktige mål og vi kan få utfordringer med å utføre vårt samfunnsoppdrag.

Eksperutvalget synes å ta for gitt at økonomiske insentiver på organisasjonsnivå virker. Det kan være, men om insentivene virker slik de bør, er mer tvilsomt. Den danske evalueringen i 2014 av den norske publiseringsindikatoren viste en kraftig økning i omfanget av vitenskapelig publisering etter innføring av indikatoren, men størst i den delen av UH-sektoren der publiseringen var lavest i utgangspunktet. Det har bidratt til en omfordeling av økonomiske ressurser fra store til små institusjoner i sektoren, fra institusjoner med omfattende publisering av høy kvalitet. I 2019 publiserte NIFU en undersøkelse om dimensjoneringen av studietilbudet i UH-sektoren. Denne rapporten konkluderer med at resultatbasert finansiering driver opp studenttallet. Økt studenttall uten tilfredsstillende finansiering kan ha negative konsekvenser for studiekvaliteten, og det finnes da også tall som indikerer at antall avlagte studiepoeng per student har gått noe ned i noen av de institusjonene som har økt studenttallet mest ut over det antallet studieplasser man er finansiert for i basis.

Disse to undersøkelsene peker på et viktig dilemma som resultatbasert finansiering kan komme til å utfordre: forholdet mellom kvantitet og kvalitet. Når utvalget i tillegg vil differensiere utdanningsoppdraget ytterligere – livslang læring – blir dette dilemmaet enda viktigere sett i forhold til hvordan virksomheten balanseres.

Ikke alt som er viktig, kan eller bør insentiveres. Om antallet indikatorer som gir økonomisk uttelling økes, risikerer vi insentiver som peker i ulik retning og har uforutsigbare virkninger. Vi risikerer også at viktige aktiviteter uten insentivering vies mindre oppmerksomhet.

Kommentarer til de konkrete forslagene i utredningen

Arbeidsgruppen ledet av Sten Ludvigsen har kommet med innspill til noen av de konkrete forslagene i utredningen, og disse har senere vært behandlet i dekanmøtet og i universitetsledelsen.

UiO har kommentarer til følgende forslag i utredningen:

Forslag 5 – Program for arbeidslivsdrevet kompetansebygging (PAK)

UiO støtter ikke dette forslaget. Vi mener at myndighetene bør legge til rette for samarbeid, ikke detaljstyre bruken av denne typen midler. Vi mener eksisterende mekanismer og virkemidler bør gjenbrukes i stedet for å etablere nye. Vi ser også en risiko for at en betydelig andel av midlene må brukes for å administrere ordningen og ikke til faktisk kompetanseutvikling.

Forslag 6 – Egen satsing på kompetanse for innovasjonsprosjekter

UiO mener at dette virkemiddelet gjerne kan utvides og styrkes finansielt. Verktøy for innovasjon i offentlig sektor kan også styrkes med økte midler. Også her mener vi at eksisterende mekanismer og virkemidler bør gjenbrukes i stedet for å etablere nye.

Forslag 10 – Kostnadsdekning for mindre emner

Oppbyggingen av UiOs nåværende emneportefølje må først og fremst ha en faglig begrunnelse, i tillegg til at emnene skal passe inn i den generelle studiestrukturen ved vår institusjon. Flertallet av våre emner er i dag på 10 studiepoeng.

Forslag 11 – Økt resultatfinansiering av betalingsstudier.

Forslaget kan bidra til en mer kompleks insentivstruktur og finansieringsmodell, noe vi er skeptiske til.

Forslag 12 – Program for fleksibel læring

UiO mener det er uklart om dette skal inngå i forslag 5 om Program for arbeidslivsrelevant kompetansebygging (PAK). Se vår kommentar til forslag 5.

Forslag 14 – Opptak til enkeltemner uten å ha dokumentert studiekompetanse og***Forslag 15 – Gi eksamensrett for betalende studenter uten studiekompetanse i høyere utdanning***

Opptakskravene er satt for å sikre at studentene har de faglige forutsetningene som kreves både til å kunne delta i undervisningen og til å gjennomføre studiene. Går man bort fra formelle opptakskrav, risikerer man å ta opp studenter som faglig sett ikke er godt nok rustet til å gjennomføre utdanningen, noe som verken studentene eller lærestedet er tjent med.

Forslag 20 – Flexibilitetsinsentiv i finansieringssystemet

UiO ønsker ikke at man fragmenterer budsjettmodellen med nye insentiver. Hvis det skal gjøres endringer i budsjettmodellen, bør modellen gjennomgå helhetlig og ikke på enkeltparametere.

Forslag 21 – Nye unntak i egenbetalingsforskriften

UiO vil forsvare gratisprinsippet i norsk høyere utdanning og stiller seg derfor avventende til forslaget. Det kan være aktuelt å utvide mulighetene til å tilby utdanning mot betaling under visse betingelser, for eksempel ved at en organisasjon/arbeidsgiver bidrar til dekning av kostnadene.

Forslag 22 – Aldersbestemt kandidatindikator

Det er en mulig målkonflikt mellom uttelling for avlagte emner og kandidatinsentivet. UiO ønsker ikke at man fragmenterer budsjettmodellen med nye insentiver. Hvis det skal gjøres endringer i budsjettmodellen, bør modellen gjennomgås helhetlig og ikke på enkeltparametere. Vi er også skeptiske til å bruke studentenes alder alene som en indikator. En slik indikator kan bidra til det motsatte av hva som er intensjonen, nemlig tilgang til høyere utdanning for flere.

Forslag 23 – Godkjenningsordning for ikke-formelle opplæringstilbud og***Forslag 24 – Bedre system for realkompetansevurdering.***

Regelverket for generell og faglig godkjenning i forbindelse med opptak og innpassing har vært gjennomgått flere ganger, og myndigheten i faglige godkjenningssaker må ligge hos institusjonene som i dag.

Kompetanse Norge har også gjort et omfattende arbeid knyttet til godkjenning av realkompetanse.

Vedlegg 2 UiOs nåværende tilbud innen etter- og videreutdanning

UiO har de seinere årene ikke funnet det hensiktsmessig å ha en sentralisert enhet som koordinerer arbeidet med etter- og videreutdanning for hele UiO. Til det har volumet vært for lite. Innenfor skolerettete tilbud har det imidlertid fra og med 1.1.2018 blitt organisert en ny enhet under Det utdanningsvitenskapelige fakultet, «Forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen» (FIKS), som leder og koordinerer UiOs arbeid med desentralisert kompetanseutvikling for lærere, skoleledere og skoleeiere.

«Mobilitetsundersøkelsen» og «Læringsmiljøundersøkelsen» har vist at en høy andel av UiOs studenter selv definerer seg som videreutdanningsstudenter, det vil si at de har en annen fullført utdanning og velger våre studietilbud for å øke sin egen kompetanse. Fakultetene har i økende grad tilrettelagt for at ordinære emner som er populære for videreutdanningsstudenter er kompatible med arbeidslivet i form av for eksempel undervisning på ettermiddag/kveldstid og digitalisering av undervisningen.

UiOs EVU-tilbud kan deles inn i 4 kategorier:

1. Skreddersydde EVU-tilbud av ulikt omfang utarbeidet på oppdrag eller mot egenbetaling.
Eksempler på slike tilbud er:
  - «[Etatsstyring mellom politikk og forvaltning](#)» ved Institutt for statsvitenskap
  - Videreutdanning innen «IT-arkitektur», et samarbeidsprosjekt mellom DNB og Institutt for informatikk. For ytterligere informasjon se neste side.
  - Skolerettete tilbud via [FIKS](#).
2. [Erfaringsbaserte masterprogram](#).
UiO tilbyr 9 erfaringsbaserte mastere hvor opptakskravet er nærmere definerte bachelorgrader, samt minimum 2 års relevant yrkeserfaring.
3. [Halvårsenheter og årsenheter](#) er blitt opprettet blant annet for å imøtekomme behovet for å øke undervisningskompetansen til lærerne i skolen. UiO tilbyr for studieåret 2019/2020 31 årsenheter og 4 halvårsenheter, hvor av 2 av årsenhetene ikke lenger tar opp nye studenter.
4. Ordinære opptak til [enkeltemner](#).

Vedlegg 3 Etter-videre-spesialistutdanning innenfor profesjonsstudiene

Psykologi

1. *Hvordan organiseres etter-/videre-/spesialistutdanningen etter endt grunnutdanning innenfor ditt fagområde?*

Det er Norsk Psykologforening som godkjenner etterutdanningskurs og spesialisering av psykologer. Psykologforeningen er også den største tilbyderen av også kurspakker som kvalifiserer for godkjenning av spesialisering. De godkjenner også kurspakker som tilbys av andre aktører, etter gitte kriterier.

2. *Har ditt fagområde planer om å øke sitt tilbud innenfor etter-/videre-/spesialistutdanning?*

Instituttet har vært avventende i forhold til å gå inn i denne typen kurs i noen skala av betydning. Ansvars- og oppgavefordeling mellom universitetene og andre er ikke helt avklart på dette enda, og strategiske signaler går i ulike retninger. Pr nå er det slik at vi ofte søker NPF om godkjenning av egne enkeltstående kurs for kvalifisering som etterutdanning dersom det er et poeng å gjøre kursene mer attraktive for deltakerne. Imidlertid: I praksis er det svært ofte slik at kurs som drives i regi av NPF og andre tilbydere faglig holdes av ansatte ved universitetene. Det er derfor åpenbart et potensiale for inntekt for universitetene her. Vi er pt imidlertid ikke bemannet til å bruke undervisningsressurser på annet enn grunnutdanning, så det måtte strukturelle og budsjettmessige avklares hvordan dette i så fall skulle organiseres.

3. *Hvem er hovedaktørene i markedet?*

Se ovenfor: Norsk psykologforening er størst. Eksempler på andre aktører: Institutt for aktiv psykoterapi er et privat initiativ av privatpraktiserende og universitetsansatte som driver terapeutspecialisering. RBUP Øst og sør driver en videreutdanning til spesialisering i barne- og ungdomsterapi.

4. *Hva hindrer eventuelt ditt fagområdet å være hovedaktør innenfor sitt marked?*

Kanskje først og fremst at det mangler utvetydige styringssignaler, insentiver og en finansiering, ressursstyringsmodell og organisering som tilrettelegger for at universitetene skal gå inn i dette markedet.

Farmasi

For det farmasøytiske område er det ingen egentlig spesialistutdannelse. Det har i flere omganger vært forsøkt med spesialistutdannelse/spesialisering i klinisk farmasi/sykehusfarmasi. Men per dags dato er den erfaringsbaserte master i klinisk farmasi på UiO den eneste som gir en grad. (<https://www.uio.no/studier/program/klinisk-farmasi-master/index.html>)

1. *Hvordan organiseres etter-/videre-/spesialistutdanningen etter endt grunnutdanning innenfor ditt fagområde?*

Farmasi består av flere meget forskjellige fagfelter. Det meste av det som skjer innenfor industri og regulatorisk område bruker utenlandske (især engelske) etter- og videreutdanningstilbud. Dette er ofte kurs begrenset til 1-2 uker.

Norsk farmasøytisk selskap (NFS) har noen kurs i GDP (god distribusjonspraksis) og auditering i samarbeid med danske (Farmakon) og engelske (tidl. David Begg) utdanningsfirmaer, mens Apotekforeningen via sitt kursorgan APOKUS har kortere fjernundervisningsbaserte kurs for apotekansatte.

Det er meget få EVU-kurs utenom de Farmasøytisk Institutt, UiO har i Norge.

Farmasøytisk Institutt (FAI) tilbyr en Erfaringsbaserte master i klinisk farmasi, et EVU-tilbud som finansieres av deltakerne.

Studieprogrammet kan tas på hel- eller deltid og består av til sammen 90 studiepoeng som fordeler seg slik:

- 30 studiepoeng obligatoriske emner
- 30 studiepoeng valgfrie spesialiseringsemner
- 30 studiepoeng avsluttende masteroppgave

Emnene er åpne for alle farmasøytter med minst 2 års arbeidserfaring, og kan tas enkeltvis uavhengig av om studenten ønsker å ta en hel mastergrad eller ikke.

FAIs erfaring er at emnene, hvor det snart er 8 at velge mellom, er meget populære, mens det foreløpig er færre som har tatt selve masteren. Farmasi ser også at det er relativt mange av deltakerne som selv finansiere studiet, mens kun en arbeidsgiver – offentlig – er stor bidragsyter for sine ansatte. Dette ser vi som et tegn på at det er et stort marked for etterutdannelse, som ikke tilfredsstilles andre steder, samtidig med at vi konstaterer at flere av de påmeldte er villig til selv å betale.

I tillegg har vi tilbud om to nettbaserte EVU-emner på 10 studiepoeng.

2. *Har ditt fagområde planer om å øke sitt tilbud innenfor etter-/videre-/spesialistutdanning?*

Ja, det er et stort behov. Vi har utvidet antall emner på EVU-en KLIFA som studentene kan velge mellom fra 6 til 8 emner a 10 ects før masteroppgaven.

Vi ser et sterkt økt behov innenfor en del områder vi kan og bør bygge oss opp i.

3. *Hvem er hovedaktørene i markedet?*

UiO, Apokus og NFS i nevnt rekkefølge i Norge – se ovenfor.

4. *Hva hindrer eventuelt ditt fagområdet å være hovedaktør innenfor sitt marked?*

Vi er den største i Norge i dag. Men kapasitet, økonomi og byråkrati er de viktigste årsakene til at vi ikke har enda flere tilbud innen EVU. Vi mener at vi bør ha mulighet for å ta opp studenter på ordinære enkeltemner, hvor vi har kapasitet uten betaling, men mot at vi får studiepoengproduksjonen medregnet i vår inntektsgrunnlag. Krav for opptak: Har relevant grad (og tilstrekkelige forkunnskaper) før man tar emnet (minst bachelorgrad for å kunne ta bacheloremner, og tilsvarende mastergrad for masteremner).

Oversikt over eksisterende kurs:

Klinisk farmasi (mastergrad – erfaringsbasert – 90 ECTS)

Emner innen klinisk farmasi a 10 ECTS:

- Klinisk farmasøytisk arbeidsmetodikk FRM5905V
- Klinisk biokjemi i relasjon til legemiddelbruk FRM5921V
- Farmakologisk variabilitet og individtilpasset behandling FRM5931V
- Videregående farmakoterapi med vekt på psykiatri, nevrologi og reumatiske lidelser FRM5941V
- Videregående farmakoterapi med vekt på diabetes og hjerte-karsykdom FRM5942V
- Videregående farmakoterapi med vekt på antimikrobielle midler FRM5943V
- Persontilpasset legemiddeladministrasjon FRM5925V
- Nytt under utarbeidelse – våren 2020?

Andre:

Diabetes og metabolsk syndrom FRM2730V

Nettkurs i farmakognosi FRM4740V

Jus

1. *Hvordan organiseres etter-/videre-/spesialistutdanningen etter endt grunnutdanning innenfor ditt fagområde og 3. Hvem er hovedaktørene i markedet?*

Etterspørselen etter etter- og videreutdanning blant jurister er høy. For advokater stilles det krav et visst minsteantall EVU-timer for å kunne opprettholde medlemskapet i foreningen (se <https://www.advokatforeningen.no/kurs-og-etterutdanning/obligatorisk-etterutdanning/>).

Juristenes Utdanningscenter (JUS) er Advokatforeningens og Juristforbundets felles enhet for etter- og videreutdanning. JUS tilbyr en rekke kurs over en eller to dager. Mange av disse er årlige oppdateringskurs innenfor for forskjellig juridiske fag. Det er bred deltakelse, ikke bare fra advokater men også jurister i offentlig forvaltning, dommere og akademikere. De senere årene er det flere aktører som har søkt innpass i det norske markedet, men foreløpig er JUS den desidert største aktøren.

Innenfor systemet med timegodskrivning godtas også deltakelse på seminarer (f.eks. utadrettede seminarer ved juridisk fakultet), og også enkeltemner ved fakultetet.

2. *Har ditt fagområde planer om å øke sitt tilbud innenfor etter-/videre-/spesialistutdanning?*

Fakultetet tilbyr en rekke emner til ikke-jurister og ferdige jurister i arbeidslivet, og det er et høyt antall eksterne som avlegger eksamen. Fakultetet har i dag ikke annet EVU-tilbud enn enkeltemneordningen. Valgemnegruppen diskuterte mulighetene for å etablere egne EVU-tilbud. Her kan inntekten pr student på sikt kan bli større enn studiepoenginntekten fra dagens ordning. Det vil imidlertid bli et langt smalere tilbud, og erfaringene fra andre deler av UiO er at dette er svært arbeids- og kostnadskrevende å opprette, og krever mye ressurser både faglig og administrativt. I 2017-18 hadde fakultetet en gjennomgang av sin valgemneportefølje, og utredningsgruppen avviste ikke EVU-tilbud generelt, men fremhevet at «opprettelse av slike tilbud bør initieres av fagmiljøer som mener de har et tilbud som er aktuelt for en spesifikk gruppe og som har ønske om og mulighet til å utvikle et skreddersydd opplegg».

De fleste valgemner undervises gjennom forelesning og evalueres gjennom skriftlig skoleeksamen. Forelesninger er iht. UH-loven § 3-9 åpne, samtidig har studenter som oppfyller forkunnskapskravene rett til å fremstille seg til eksamen som privatist iht. samme lov § 3-10. Dette innebærer at fakultetet ikke har mulighet til å begrense antallet studenter og har derfor praktisert åpen adgang til emnene (slik at man i det minste genererer studiepoengsinntekter. Ordningen fører imidlertid også til betydelig frafall, og fakultetet er i dialog med universitetsledelsen om denne politikken.

4. *Hva hindrer eventuelt ditt fagområdet å være hovedaktør innenfor sitt marked?*

Det vil absolutt være ønskelig å etablere et mer målrettet EVU-tilbud ved fakultetet. Utfordringen er å få dette til uten å tappe fakultetets øvrige studieprogram for ressurser; lærernes undervisningsplikt er allerede fullt belagt. Det hadde vært ønskelig med en struktur der lærere kunne lønnes særskilt for EVU-bidrag. Her kunne det vært lagt til rette for at universitetene kunne etablert utdanningselskaper som kunne konkurrert på like vilkår med private aktører. Det er dermed primært ressurser og vanskeligheter med å innpasse et EVU-tilbud i universitetets organisasjonsmodell som skaper utfordringer. Et betalingsbasert EVU-system - som det åpenbart er etterspørsel etter i juristprofesjonen - vil EØS-rettslig måtte anses som "økonomisk aktivitet", og vil derfor uansett måtte organiseres med et regnskapsmessig skille mot øvrig drift. Tilbudet må også drives på markedsmessige vilkår.

Odontologi

1. *Hvordan organiseres etter-/videre-/spesialistutdanningen etter endt grunnutdanning innenfor ditt fagområde?*

Videreutdanning (eksamensrettet og har et visst omfang som gir formell ny kompetanse)

OD står selv for spesialistutdanningen i odontologi ved UiO.

Fakultetet tilbyr 3 årige fulltids studieprogram i følgende odontologiske spesialiteter (180 studiepoeng):

- *Endodonti*
- *Kjeve - og ansiktsradiologi*
- *Kjeveortopedi*
- *Oral protetikk*
- *Pedodonti*
- *Periodonti*

Og et 5 årig studieprogram i *Oral kirurgi og oral medisin* (300 studiepoeng)

I tillegg er det mulig å ta en videreutdanning i *Kariologi og Oral patologi*.

På tvers av studieretningene, tar kandidatene kjernepensum (forskningsmetode, statistikk, oral biologi, IT-kurs mm.) og kurs som avholdes av fakultetet som alle kan melde seg på (tantraumer, immunologi, endodonti mm.). Hver fagavdeling avholder kurs for sine egne kandidater, som utgjør hoveddel av utdanningen.

Utdanningen er i stor grad klinisk, men består også av en god del teoriundervisning i kurs- og seminarform.

Opptak til spesialistutdanningen krever generell studiekompetanse, norsk autorisasjon som tannlege, samt at man har jobbet som tannlege i minimum 2 år. Man kan få tilleggs poeng i opptaket for praksis som tannlege, samfunnsmessige hensyn (distriktstilknytning), faglige kvalifikasjoner (kurs ol.) og personlige egenskaper.

Når det gjelder videreutdanning for tannpleiere (bachelor) er det igangsatt systematisk videreutdanning ved Universitetet i Sør Øst-Norge fullfinansiert av Helse og Omsorgsdepartementet (60 studiepoeng). Dette programmet tar sikte på å styrke tannpleieres kompetanse innen helsefremmende og sykdomsforebyggende arbeid med spesiell vekt på det helsefremmende perspektivet.

Etterutdanning (vedlikehold og oppdatering av kompetanse)

I Norge er det hovedsakelig Den norske tannlegeforeningen (NTF) og deres lokalforeninger som står for dette. De har et bredt etterutdanningstilbud for sine medlemmer slik at deres medlemmer kan oppfylle det obligatoriske etterutdanningskravet (150 timer over en 5-års periode) som er en betingelse for medlemskap. ODs ansatte bidrar ofte som lærere på disse kursene

<http://www.tannlegeforeningen.no/kurs-og-utdanning/default.aspx>

Den offentlige tannhelsetjenesten som er i fylkeskommunal regi, har ellers en lovpålagt plikt til å drive etterutdanning av sine ansatte. På disse kursene benyttes ofte lærere fra landets tannlegeutdanninger.

Det arrangeres i tillegg selvstendige etterutdanningskurs i regi av fakultetets fagavdelinger, av og til i samarbeid med NTF og noen ganger i samarbeid med industripartnere.

Eksempler på slike:

- Kurs i lystgassanalgesi for tannleger
- Implantatkurs
- Protetikkkurs
- Kurs i strålevern
- Kurs i avansert bruk av CBCT (Cone beam computed tomography)
- Kurs i farmakologi
- Kurs i kirurgi for allmennpraktikeren

En trend de siste årene er etterutdanningskurs som arrangeres av kommersielle leverandører som leverer ulikt utstyr til tannlegebransjen.

2. Har ditt fagområde planer om å øke sitt tilbud innenfor etter-/videre-/spesialistutdanning?

Antall kandidater som tas opp til videreutdanning/spesialistutdanning ved OD avhenger av finansiering fra Helse- og omsorgsdepartementet (HOD). De siste årene har OD hatt i underkant av 50 aktive kandidater på videreutdanning/spesialisering til enhver tid. Fakultetet utreder nå muligheten for å øke antall kandidater ved å ta opp selvfinansierte utenlandske søkere. Det vil være for å styrke fakultetets internasjonale profil, og vil da være uavhengig av HOD sin finansiering.

3. Hvem er hovedaktørene i markedet?

De odontologiske lærestedene i Norge (ved UiO, UiB og UiT) er ansvarlig for spesialistutdanning innenfor odontologi i Norge. De senere årene er det opprettet flere regionale odontologiske kompetansesentra (ROK). ROKene er tannhelsetjenestens parallell til spesialhelsetjenesten, og her behandles henviste pasienter av tannlegespesialister eller tannleger med annen spesialkompetanse. Helse og omsorgsdepartementet (HOD) har planer om at ROKene i større grad skal delta i utdanning av tannlegespesialister men det er ikke avklart hvilke arbeidsfordeling det skal være mellom de etablerte lærerstedene på universitetene og kompetansesentra.

Når det gjelder etterutdanning er det flere aktører i det norske markedet som beskrevet i punkt 1. De tilsvarende danske og svenske foreningene arrangerer lignende nasjonale fagmøter/kurs for tannleger hvor norske tannleger også kan delta.

<https://tandlakarforbundet.se/kurser/>

<https://www.tandlaegeforeningen.dk/efteruddannelse/>

4. Hva hindrer eventuelt ditt fagområdet å være hovedaktør innenfor sitt marked?

Sammen med Institutt for klinisk odontologi ved Det medisinske fakultet i Bergen anser OD seg som hovedaktør i videreutdanning/spesialistutdanning av tannleger i Norge. Det at HOD har planer om å flytte en del av spesialistutdannelsen til ROKene kan være med på å hindre dette. OD ser det som avgjørende at universitetene beholder ansvar for spesialistutdanning da dette er viktig for samspill og kvalitet i grunnutdanningen på både bachelor og masternivå. Det fører naturlig til at universitetene mottar pasienter innenfor hele spekteret av odontologisk behandling (både bredde og dybde).

Avslutningsvis kan anføres at fakultetene i dag er de som besitter den fagkompetanse som er nødvendig for å drive adekvat etter- og videreutdanning. Både de regionale odontologiske kompetansesentrene, Den norske tannlegeforening og fylkeskommunene er avhengig av vårt personell for å få gjennomført sine etterutdanningskurs. Industrien baserer seg stort sett på utenlandske forelesere.

Ernæringsvitenskap

1. Hvordan organiseres etter-/videre-/spesialistutdanningen etter endt grunnutdanning innenfor ditt fagområde?

Utdanning til klinisk ernæringsfysiolog (kef) er en masterutdanning, både integrert femårig masterutdanning (UiO) og masterutdanning som bygger på bachelorgrad i klinisk ernæring (UiB, UiT). Fagforeningen for kliniske ernæringsfysiologer, KEFF, organiserer etterutdanningskurs for kef'er men disse er ikke studiepoenggivende. Avd for ernæringsvitenskap, UiO, er ikke involvert i etter-/videre-/spesialistutdanning for denne yrkesgruppen på nåværende tidspunkt.

2. Har ditt fagområde planer om å øke sitt tilbud innenfor etter-/videre-/spesialistutdanning?

I en spørreundersøkelse blant medlemmer i KEFF våren 2018 (n=217 av ca 500) rapporterte 85% at de hadde et noe eller stort behov til etterutdanning. UiO har ingen konkrete planer om å tilby etterutdanningskurs foruten tilbud om seminarer på temaet "veiledning av studenter i klinisk praksis". Det er kjent at det finnes et ønske blant KEFFs medlemmer om spesialistutdanning for kef men dette har så langt ikke kunnet tilbys. Med tanke på fagets omfang og kompleksiteten i oppgaver kandidatene møter i yrkeslivet, er det grunn til å anta at spesialistutdanning vil være hensiktsmessig også for samfunn, arbeidsgiver og ikke minst pasienter i helsetjenesten.

3. Hvem er hovedaktørene i markedet?

KEFF, Fagspesifikt nettverk (FSN) for kliniske ernæringsfysiologer ved OUS, UiO, Helsetjenesten, arbeidsgiver

4. Hva hindrer eventuelt ditt fagområdet å være hovedaktør innenfor sitt marked?

Avd for ernæringsvitenskap, UiO har så langt ikke hatt kapasitet eller ressurser til å tilby etterutdanning for kefer. Vi ser behovet og kan tenke oss en rolle i dette arbeidet i framtiden under forutsetning at det finnes kapasitet og økonomi for dette, enten gjennom at man betaler for å gå kurs eller gjennom studiepoengs produksjon.

Geriatrisk sykepleie og avansert almennsykepleie

Ved avdeling for sykepleievitenskap tilbys en master i avansert geriatrisk sykepleie (AGS). Helse- og omsorgsdepartementet arbeider med en spesialistutdanning for master i avansert allmennsykepleie (AKS) som vi tar sikte på å implementere fra 2020. Den bygger i stor grad på vår eksisterende masterutdanning.

1. *Hvordan organiseres etter-/videre-/spesialistutdanningen etter endt grunnutdanning innenfor ditt fagområde?*

AGSer et deltidsstudium på 120 studiepoeng. Studiet går over fire år. Det gis mulighet til kortere løp. Studentene skal ha vel 400 timer veiledede kliniske studier under utdanningen. Utdanningen bygger på internasjonale rammer for denne kompetansen. Noen av emnene er åpne for andre studenter.

2. *Har ditt fagområde planer om å øke sitt tilbud innenfor etter-/videre-/spesialistutdanning?*

Vi legger om fra AGS til AKS for å fange et bredere publikum. Utdanningen er primært opprettet for å bedre den kommunale helse- og omsorgstjenesten, men er også egnet for spesialisthelsetjenesten.

3. *Hvem er hovedaktørene i markedet?*

UiO var den første institusjonen som etablerte et slikt masterprogram i Norge (startet 2011). etter denne tid har det blitt opprettet program ved NTNU Ålesund, Universitetet i Sør-øst, Høgskolen i Molde og Lovisenberg Diakonale Høyskole. Det er også andre som planlegger å etablere dette tilbudet.

4. *Hva hindrer eventuelt ditt fagområdet å være hovedaktør innenfor sitt marked?*

Vi mener vi er hovedaktøren selv om vi fortsatt har færre studenter enn ønsket. En hovedutfordring ligger i tjenestene. De har tradisjon for å sende ansatte på korte kurs og ikke tradisjon for masterutdanninger. Det er også vanskelig for kommunene å avse kvalifisert helsepersonell og de forstår ikke helt nytten av utdanningen (før de har fått studentene tilbake). Dette handler også om tradisjon.

Krav for opptak: Har bachelor i sykepleie og minimums to års klinisk erfaring.

Oversikt over eksisterende emner:

Sykepleievitenskapens teori og verdigrunnlag (10 sp)

Systematisk fysisk vurdering (10 sp)

Sykdomslære og behandling (10 sp)

Forskning og utviklingsarbeid – teori og praksis (10 sp)

Avansert klinisk geriatrisk sykepleie - pasienter i stabile og ustabile sykdomsfaser (20 sp)

Normal aldring i et livsløpsperspektiv (5 sp)

Farmakologi (5sp)

Forskningsprosessen + metodefordypning - kvalitativ og kvantitativ del (15sp)

Avansert klinisk geriatrisk sykepleie - Helsefremming og sykdomsforebygging (5 sp)

Avansert klinisk geriatrisk sykepleie – pasienter i stabile sykdomsfaser (5 sp)

Masteroppgave (30 sp)

Spesialpedagogikk

1. *Hvordan organiseres etter-/videre-/spesialistutdanningen etter endt grunnutdanning innenfor ditt fagområde?*

Per i dag har ISP dessverre ikke et systematisk etter- eller videreutdanningstilbud. Tidligere kurs måtte avviklet med hensyn til striktere økonomiske rammebetingelser. Dvs. kurs, etter- og videreutdanning ivaretas per i dag av eksterne aktører innen spesialpedagogikk (for eksempel, Pearson, Statped), fagorganisasjoner (for eksempel, Utdanningsforbundet), profesjonsfaglige interesseorganisasjoner (for eksempel, Norsk logopedlag, Norsk *Audiopedagogisk* Forening) og interesseorganisasjoner (for eksempel Dysleksiforbundet). Det er i dag også begrensede muligheter for spesialistutdanning mht at spesialpedagogikk ikke defineres som profesjonsutdannelse som for eksempel psykologi. En av de få spesialistordningen er retning Klinisk pedagog i regi av R.BUP.

2. *Har ditt fagområde planer om å øke sitt tilbud innenfor etter-/videre-/spesialistutdanning?*

ISP er svært interessert i å utvikle planer og kunne tilby etter- og videreutdanningskurs. Vi ser et stort behov i fagfeltet og vi har kunnskapen og dedikerte fagfolk innenfor mange relevante områder til å kunne tilby relevante kurs. Basert på vår forskningsbaserte undervisning vil det være enkelt å kunne tilrettelegge for kurs for ulike nivåer i praksis – og utdanningsfeltet. Utviklingen stopper per i dag av de økonomiske og ressursmessige rammene rundt. Endres disse, kan ISP raskt igangsette utvikling av kurstilbud.

3. *Hvem er hovedaktørene i markedet?*
Se også svar til punkt 1.

4. *Hva hindrer eventuelt ditt fagområdet å være hovedaktør innenfor sitt marked?*

Utviklingen stopper per i dag av de økonomiske og ressursmessige rammene rundt. Dvs. det må være mulighet for å holde kurs hvor inntjeningen er stor nok til å dekke resurs- og tidsmessige utgiftene for potensielle kursholdere, også utover normert arbeidstid og undervisningsdel av arbeidsplikten. Endres disse, kan ISP raskt igangsette utvikling av kurstilbud på ulike nivåer, samt bidra til spesialistordninger.

Profesjonsområdet lærerutdanning/skolesektoren

Etter- og videreutdanning er organisert gjennom ulike strukturer.

Formell videreutdanning med studiepoeng er hovedsakelig knyttet til den nasjonale satsningen *Kompetanse for Kvalitet* (KfK). Tilbud innen KfK-ordningen finansieres gjennom statlige midler til de institusjonene som får i oppdrag å tilby videreutdanning. Det er UDIR som forvalter tilbudene og den enkelte institusjon må søke om å få lov til å tilby videreutdanning i tråd med statlige føringer og rammer. Per dags dato har UiO få tilbud innen dette rammeverket.

- MN har hatt et par emner innen naturfag og matematikk.
- ILS har tidligere tilbudt videreutdanning innen veiledning knyttet til studieplassfinansiering. Fra og med H2019 har også studietilbud knyttet til veiledning blitt plassert under KfK-ordningen. ILS har nettopp levert anbud innen dette fagområdet.
- ILS har i de siste fem årene også vært tilbyder av den nasjonal Rektorutdanningen. Vi har også her nylig levert et anbud om å tilby rektorutdanning for de neste 5 årene.
- I tillegg tilbyr ILS videreutdanning gjennom den erfaringsbaserte masterprogrammet Utdanningsledelse (120 stp) som er finansiert gjennom studieplasser.

UiO konkurrerer med andre UH, også som nasjonale aktører. Konkurransen er stor innen dette område med flere store institusjoner (OsloMet, INN, USN, HiØ) som er aktive i vår region. NTNU har også nylig etablert seg i Oslo.

Etterutdanning har tidligere vært organisert gjennom store nasjonale satsninger som har hatt spesifikke satsninger. Dette er nå erstattet av en ny nasjonal ordning, desentralisert kompetanseutvikling (DEKOMP). Denne ordningen skal legge til rette for et tett samarbeid mellom skoleeier, skoler og UH-sektoren. Det er Fylkesmannen som forvalter ressursene. UV har på vegne av UiO opprettet en ny enhet: FIKS – Forskning, innovasjon og kompetanseutvikling i skolen. FIKS er UiO sin enhet for å organisere etterutdanning innenfor ordningen med desentralisert kompetanseutvikling. Denne enheten koordinerer UiOs prosjektportefølje innen denne satsningen.

<https://www.uv.uio.no/forskning/satsinger/fiks/>

Videre følger svar på spørsmålene vedrørende etterutdanning:

1. *Hvordan organiseres etterutdanningen etter endt grunnutdanning innenfor ditt fagområde?*

Innenfor sektoren lærere og skoleledere organiseres etterutdanningen gjennom ulike aktiviteter som FIKS planlegger i samarbeid med skoleeiere. Skoleeiere er forskjellige, og de ulike aktivitetsformene, og til dels temaene, arbeides med på hver sin måte i forskjellige kommuner. I hovedsak tar vi utgangspunkt i at profesjonsfellesskapet kan bygge kompetanse i samarbeid med oss, og vårt bidrag er derfor delvis å komme med innspill på organisering i den enkelte kommune, men i særlig grad komme med faglige bidrag.

Vi opplever skoleeier som en viktig og sentral aktør for etterutdanningen, og det er denne vi arbeider med i FIKS.

2. *Har ditt fagområde planer om å øke sitt tilbud innenfor **etterutdanning**?*

Vårt tilbud blir regulert av antall kommuner i vårt område som ønsker tilbud fra FIKS i sitt arbeid med å etterutdanne skoleledere og lærere. I 2019 er dette område Akershus og Oslo, og det er om lag 25 kommuner som er skoleeier i dette området. Fra 2020 blir området utvidet til å gjelde Oslo og Viken og da blir det betydelig flere skoleeiere. Innenfor det nye område Viken kommer UiO og FIKS til å satse på videregående skoler først. Det er om lag 65 vgs i Viken i tillegg til et tjuetalls skoler i Oslo.

3. *Hvem er hovedaktørene i markedet?*

Hovedaktørene i markedet er primært andre UH som er lokalisert i på Østlandet. Gjennom de ulike aktivitetene har vi / og gjør vi ulike aktiviteter i samarbeid med f.eks. Hinn og OsloMet. For å tilby kompetanseutvikling gjennom DEKOMP må det være et forskningsbasert UH-miljø. Det er utover disse miljøene en rekke andre hovedaktører i markedet som også arbeider med skoleeiere. Disse aktørene har vi sporadisk kontakt med, og mer systematisk kontakt med dersom de leverer noe av sine opplegg til kommuner vi også samarbeider med.

4. *Hva hindrer eventuelt ditt fagområdet å være hovedaktør innenfor sitt marked?*

Vi opplever å være en viktig aktør på en rekke områder, særlig i tilknytning til fagfornyelsen. Den største utfordringen for FIKS er å få ulike fagpersoner på UiO til å delta i ordningen og dele sin kunnskap gjennom ulike aktiviteter som skal bygge kompetanse med våre samarbeidspartnere.

Teologi

1. Hvordan organiseres etter-/videre-/spesialistutdanningen etter endt grunnutdanning innenfor ditt fagområde

Videreutdanning for teologer er organisert i en nasjonal mastergrad i praktisk teologi. Den består av et innføringskurs, valgfrie emner og en avsluttende oppgave. Emnene i graden tilbys av utdanningsinstitusjonene i Norge som gir graden cand.theol., det vil si UiO, MF, VID-Stavanger og etter hvert NLA-Bergen. Samarbeidet om dette tilbudet skjer gjennom et nasjonalt Kompetanseråd, med representasjon fra utdanningsinstitusjonene, Den norske kirkes bispemøte i tillegg til fra arbeidstakerorganisasjonene (Presteforeningen og Teologene).

2. Har ditt fagområde planer om å øke sitt tilbud innenfor etter- og videreutdanning

Vi har allerede et nokså stort tilbud sett i forhold til våre ressurser og størrelsen på markedet. Heller enn å øke volumet, sikter vi for det første mot å tilby kurs som treffer markedet bedre og får flere deltakere, for det andre mot å tilby kurs som allerede er ferdigutviklet hos oss og som kan tilbys mer fleksibelt til interesserte studenter innenfor mastergraden i praktisk teologi.

3. Hvem er hovedaktørene i markedet?

MF Vitenskapelig høyskole er den største aktøren på dette feltet, mens vi er nest størst.

4. Hva hindrer eventuelt ditt fagområdet å være hovedaktør innenfor sitt marked?

Det er svært lite penger i markedet vi henvender oss til og vår satsning må derfor avpasses mot det som er en fornuftig bruk av våre ansatte. Dette gjelder både for størrelsen på vår kursportefølje, men også spørsmålet om hvor mange fagområder vi skal spre oss på innenfor vårt felt.

Konservering

1. *Hvordan organiseres etter-/videre-/spesialistutdanningen etter endt grunnutdanning innenfor ditt fagområde?*

Det er ikke etablerte etter-/videre-/spesialistutdanningen innen fagfeltet konservering. Videreutdanningskurs organiseres innen fagfeltet når det ses behov for det. Det organiseres kurs av internasjonale eller nasjonale profesjonelle konserveringsorganisasjoner. For eksempel International Committee or Museum- Conservation Committee har ca. 20 arbeidsgrupper som organiser sine egne møter/kurs , Internasjonale eller nasjonale (forsknings)institusjoner som for eksempel International Centre for the Study of the Preservation and Restoration of Cultural Property (IICROM), Getty Conservation Institute, Canadian Conservation Institute eller Norsk Institute for Kulturminneforskning (NIKU) holder kurs i blant. Noen institusjoner/museer organiserer sitt eget kurs eller noen konserveringsutdanninger vil tilby korte kurs.

2. *Har ditt fagområde planer om å øke sitt tilbud innenfor etter-/videre-/spesialistutdanning?*

For så vidt meg bekjent er det ikke planer om dette.

3. *Hvem er hovedaktørene i markedet?*

Her i Norge er det Nordisk Konservator Forbundet og Nordisk Konservator Forbundet- den Norske Seksjon som organiserer videreutdannings kurs. I Norge finnes det nå 2 eller 3 spesialistgrupper som har begynt med å organisere møter for å dele og videreutvikle kunnskapene innenfor sitt felt. Mange konservatorer delta på internasjonale kurs innenfor sitt speciale.

4. *Hva hindrer eventuelt ditt fagområdet å være hovedaktør innenfor sitt marked?*

På konserveringsstudiet i Oslo har vi for lite ressurser – både mht til fagpersoner og fasiliteter.

Medisin

1. *Hvordan organiseres etter-/videre-/spesialistutdanningen etter endt grunnutdanning innenfor ditt fagområde?*

Spesialistutdanningen i medisin ble lagt om i 2019.

<https://www.helsedirektoratet.no/tema/autorisasjon-og-spesialistutdanning/spesialistutdanning-for-leger/artikler/om-spesialistutdanningen>

Det er laget felles læringsmål for all undervisning, og helseforetakene har fått ansvaret for at det utvikles og gjennomføres læringsaktiviteter. Universitetene har ingen rolle i spesialistutdanningen.

For tre spesialiteter, allmennmedisin, samfunnsmedisin og arbeidsmedisin ligger ansvaret for spesialistutdanningen hos Legeforeningen (Som den gjorde for alle spesialiteter tidligere).

MED tilbyr masterprogram som blant annet er rettet mot leger. På masterprogrammet i helseledelse er rundt 50% av deltakerne leger. Vi har også masteremner som er aktuelle for leger, blant annet i medisinsk etikk. Videre deltar eksterne på karriereutviklingsprogrammet (postdoktorprogrammet) og på Helseinnovatørskolen.

2. *Har ditt fagområde planer om å øke sitt tilbud innenfor etter-/videre-/spesialistutdanning?*

Utover at leger kan delta på kurs/emner som nevnt over, har vi ikke planer om spesielle etterutdanningskurs for leger.

3. *Hvem er hovedaktørene i markedet?*

HOD ved helseforetakene, samt Legeforeningen. Dette er regulert i en egen forskrift

https://www.helsedirektoratet.no/tema/autorisasjon-og-spesialistutdanning/spesialistutdanning-for-leger/artikler/om-spesialistutdanningen/Redigert%20rundskriv%20til%20spesialistforskriften%2028.06.2019.pdf/_attachment/inline/5581d3ce-e750-4d8f-9fe7-d396aa0955fc:e1040c8a5b567390cf99f29242171933ed2bce79/Redigert%20rundskriv%20til%20spesialistforskriften%2028.06.2019.pdf

4. *Hva hindrer eventuelt ditt fagområdet å være hovedaktør innenfor sitt marked?*

I arbeidet med å omlegge spesialistutdanningene, ønsket universitetene å delta, noe som ville kreve en betydelig økning av ressurser til universitetene. Regjeringen valgte imidlertid å legge ansvaret inn i helseforetakenes oppgaver, noe som innebar liten økning av ressurser. Innenfor dagens rammer har ikke MED ressurser til å tilby ytterligere etter- og videreutdanning til leger.